

YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİLERİN OKUL İÇİ ŞİDDET ALGISI İLE MOTİVASYON DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Münevver ÇETİN*
Funda ALPANIK**

ÖZET

Bu araştırma, resmi ilköğretim okullarındaki yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin okul içi şiddet algıları ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu araştırma kapsamında “şiddet” ve “motivasyon” kavramları ele alınmış, eğitim kurumlarında şiddet ve motivasyon ile ilgili olarak yapılmış araştırmalar incelenmiş ve konuya ilişkin bir uygulama çalışması gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini İstanbul İli Anadolu Bölgesindeki resmi ilköğretim okullarında görev yapan yönetici, öğretmen ve öğrenciler oluşturmuştur. Örneklem yansız olarak seçilmiştir. Örneklem grubu, İstanbul İlinin Kartal, Pendik, Samandıra, Sancaktepe, Sultanbeyli, Maltepe, Çekmeköy, Kadıköy, Üsküdar ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 35 resmi ilköğretim okulunda görev yapan 56 yönetici, 249 öğretmen ve 330 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verileri üç farklı ölçek aracılığıyla elde edilmiştir. Birincisi okuldaki şiddet düzeyini okul yöneticisi, öğretmen ve öğrenci algılarına göre belirlemek için kullanılan “okul içi şiddet algısı” ölçeğidir. İkincisi öğrencilerin motivasyon düzeyini belirlemek için kullanılan “okul motivasyonunu değerlendirme” ölçeğidir. Üçüncü ölçek yönetici ve öğretmenlerin motivasyon düzeyini belirlemek için kullanılmıştır. Yapılan fark testleri sonucunda cinsiyet ve kademe gibi bazı demografik değişkenlere ait alt gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($p < 0,05$) tespit edilirken, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi gibi bazılarında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Son olarak yönetici, öğretmen ve öğrencilerin şiddet algıları ile motivasyon düzeyleri arasında yüksek düzeyde negatif yönde ilişki tespit edilmiştir. Yani şiddet algısı arttıkça motivasyon düzeyinin azaldığı belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: Şiddet, okul içi şiddet, motivasyon,

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri
Bölümü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı, .mccetin@marmara.edu.tr

** EYD Bilim Uzmanı. Mürüvvet Hanım İlköğretim Okulu. fkoturman@hotmail.com.tr

THE INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PERCEPTIONS OF SCHOOL VIOLENCE AND MOTIVATION LEVELS OF SCHOOL ADMINISTRATORS TEACHERS AND STUDENTS

SUMMARY

This research is carried out for the purpose of determining violence perception and motivation level for administrators, teachers and students in official primary schools; evaluating the relationship between school violence and motivation. Under the scope of this research, concepts of violence and motivation in educational institution are examined and application works related to the subject is executed. The administrators, (n.56), teachers (n:249) and students (n:329) in the official primary schools from the districts of Kartal, Pendik, Samandıra, Sancaktepe, Sultanbeyli, Maltepe, Bağcılar, Kadıköy, Üsküdar in İstanbul, formed the sample of this research. The data for the study obtained via three different scales. The first is School Violence perception Scale which is used to determine the violence level at school according to school managers, teachers and students perceptions. The second is Motivation Level Scale for students at school. The third scale is used for motivation level of school managers, teachers. As a result of the difference tests, while the significant difference is found statistically ($p<0,05$) among the sub groups of some demographic variables as sex and class stage, no difference was noticed statistically in some other groups which as age, educational level, marital status. The results of the research have indicated that there is a negative correlation between school violence and motivation at schools.

Key words: Violence, school violence, motivation

Öğrencilerin eğitim ve öğretimlerinin yapıldığı yer olarak tanımlanan eğitim kurumlarında şiddet, öğrenci ya da öğretmenlere yönelik fiziksel, psikolojik ya da sosyal olarak kasten saldırı ya da müdahale olup, bireylerde fiziksel ya da ruhsal acı yaşanmasına neden olur (MEB, 2006). Okulda sözel, duygusal ve fiziksel şiddete maruz kalan bir bireyin öğrenme yaşantıları engellenir. Şiddetin etkilerinden korkan bir birey psikolojik olarak olumsuz şekilde etkilenmekte ve zamanla okula gelme isteğini kaybetmektedir. Dolayısıyla bireyler eğitimsel gelişme için zaman ve fırsat kaybı yaşamaktadır (Lovitt, 2001; Akt: Alkan, 2007). Şiddete maruz kalan çocuk pasif, korkak, isyankâr olur; yalan söyleme, okuldan kaçma, inkâr gibi olumsuz davranışlar sergiler (Çetin, 2002). Şiddet arttıkça okula gelme isteği azalmakta, okuldan kaçış artmaktadır. O halde şiddet ile motivasyon düzeyi arasında bir ilişki olduğu düşünülebilir.

Köknel'e (1983) göre güdülerin etkisiyle bir davranışın oluşması sürecine de güdülenme (motivasyon) denir. Koçel (2003, s.633) ise motivasyonu, kişilerin belli bir amaç için kendi arzu ve istekleriyle davranmaları ve çaba göstermeleri şeklinde tanımlamıştır.

Motivasyonu, insandaki dengesizlik durumlarına bağlayan, onu hareketsiz durumdan, eyleme bulunmaya iten ihtiyaçlarla açıklayan görüşler de vardır. Motivasyon, kişinin davranışlarını hazırlayan dinamik faktörlerin tümüdür. Her motivasyonun altında

tatmin isteyen bir ihtiyaç vardır. Asıl olan bu ihtiyacın ortaya çıkması ya da çıkarılabilmesidir (Kasap, 1996). Ada ve Çetin (2006,s.110)'a göre öğrenci motivasyonu öğrencinin, öğrenme sürecinde yer alma isteği ile ilgilidir. Öğrenme motivasyonu ise çoğunlukla doğrudan örneklerle canlandırılmış, beklentilerin iletimi, iletişimi ve doğrudan eğitim ya da diğer önemli kişiler tarafından (özellikle ebeveyn ve öğretmen) sosyalleştirilmesi ile kazandırılmış yetenektir.

Yapılan araştırmalar motivasyonun algı üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Birey herhangi bir motivasyon uyandırıcı faktörle güdülendirildiği zaman, görmek istediği ya da ihtiyaç duyduğu şeyi görmekte, işitmek istediğini işitmektedir. Buna göre motivasyon halleri neyin algılanacağını tayin etmektedir. Motivasyon uyandırıcı faktörler algıyı belirli uyarıcı kaynaklarına karşı duyarlılaştırmaktadır. Bir başka ifadeyle, olaylar, kişiler ve nesnelere, yani dış dünya, önemli oranda ihtiyaçlarımızın hazırladığı bir süzgeçten geçerek algılanmaktadır (Arık, 1996).

Duygusal, fiziksel, sözel başta olmak üzere birçok boyutta şiddet olgusu toplumun her kesiminde görülmektedir. Özellikle son yıllarda okullarda da sıklıkla karşılaşılan bir durum haline gelmiştir. Okul ile şiddet kavramları birbirinden oldukça uzak olması gerekmesine rağmen her geçen gün daha çok iç içe geçmektedir. Okuldaki şiddetin nedenlerinin araştırılıp, çözüm yollarının üretilmesi için okuldaki yönetici, öğretmen ve öğrencilerin şiddet algılarının ortaya konulması önemli görülmüştür. Şiddetin olması, motivasyon düzeyini de etkileyebilir. İlköğretim yönetici, öğretmen ve öğrencilerinin şiddet algılarının, motivasyon düzeylerinin ve bunlar arasındaki ilişki bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı ise, ilköğretim okullarındaki yönetici, öğretmen ve öğrencilerinin şiddet algıları ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkilerin belirlenmesidir. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Yönetici, öğretmen ve öğrencilerin şiddet algılarına ilişkin amaçlar,
 - 1.1. Yönetici, öğretmen ve öğrencilerin şiddet algıları ne seviyededir?
 - 1.2. Yönetici, öğretmen ve öğrencilerin şiddet algıları farklılaşmakta mıdır?
 - 1.3. Yönetici ve öğretmenlerin şiddet algıları cinsiyetlerine, yaşlarına, eğitim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
 - 1.4. Öğrencilerin şiddet algıları cinsiyet ve kademelerine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Yönetici, öğretmen ve öğrencilerin motivasyonlarına ilişkin amaçlar,
 - 2.1. Yönetici, öğretmen ve öğrencilerin motivasyonları ne seviyededir?
 - 2.2. Yönetici, öğretmen ve öğrencilerin motivasyonları farklılaşmakta mıdır?
 - 2.3. Yönetici ve öğretmenlerin motivasyonları cinsiyetlerine, yaşlarına, eğitim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
 - 2.4. Öğrencilerin motivasyonları cinsiyetlerine ve kademelerine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Yönetici, öğretmen ve öğrencilerin şiddet algıları ile motivasyonları arasında ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2010-2011 eğitim öğretim yılında, İstanbul İlinin Anadolu Bölgesindeki resmi ilköğretim okullarında bulunan yönetici, öğretmen ve öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem seçimi ise İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilköğretim kurumları listesinde bulunan ilköğretim okullarından tesadüfî örnekleme yöntemiyle belirlenen okulların yönetici, öğretmen ve öğrencilerinden oluşmuştur. Buna göre örnekleme İstanbul İlinin Anadolu bölgesinin Kartal, Pendik, Samandıra, Sancaktepe, Sultanbeyli, Maltepe, Kadıköy, Üsküdar ilçelerindeki 36 okulun yönetici, öğretmen ve öğrencileri oluşturur. Araştırmaya katılan yöneticilerin %82,1'i (46) bay, %17,9'u (10) bayan; öğretmenlerin %32,9'u (82) bay, %67,1'i (167) bayan; öğrencilerin %56,8'i (187) bay, %43,2'si (142)'si bayandır

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri literatür taraması ve anket uygulaması yoluyla elde edilmiştir. Verileri elde etmek üzere kullanılan ölçeklerle doğrudan hedef kitleye yani, ilköğretim okulu yönetici, öğretmen ve öğrencilerine ulaşılmış; onların okuldaki şiddet algıları, motivasyon düzeyleri ve bunlar arasındaki ilişki ortaya konmaya çalışılmıştır.

Öğrenci ve okul personelinin şiddet algısını ölçmek için Pehlivan'ın (2008) geliştirdiği "Okul İçi Şiddet Algısı Ölçeği", öğrencilerin okul motivasyon düzeylerini ölçmek için Yavuz'un (2006) geliştirdiği "Okul Motivasyon Ölçeği" ve okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin motivasyon düzeyini ölçmek için Yıldırım'ın (2006) geliştirmiş olduğu "Öğretmenlerin Motivasyon Düzeyi Ölçeği" kullanılmıştır. Pehlivan'ın geliştirdiği Okul İçi Şiddet Algısı ölçeğinin iç tutarlılığını gösteren Cronbach Alpha sayısı olarak 0,92, yarı test tutarlık Rulon katsayısı olarak ise 0,94 bulunmuştur. Yavuz'un geliştirdiği Okul Motivasyonu Ölçeği'nin güvenilirlik analizi için, test tekrar test, içtutarlık, iki yarım güvenilirlik ve madde analizi yöntemleri kullanılmıştır. Ölçeğin standart alfa içtutarlık katsayısı hesaplanmış ve standart alfa değeri, .9011 olarak bulunmuştur. İki yarım güvenilirlik için ilk ve ikinci kısmı 17'ser madde olmak üzere ikiye bölünmüş, ikisinin birbiriyle korelasyonu .81, yarım güvenilirliği .89, birinci kısmının cronbach alfa değeri .83 ikinci kısmının ise .82 olarak bulunmuştur. Test tekrar test güvenilirlik çalışması için korelasyon ölçek geneli için .79 olarak saptanmıştır. Yapılan tüm analizlerin istatistiksel değerleri ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir. Doğan'ın geliştirdiği ölçeğin Cronbach Alfa değeri; 0,945'tir. Ekonomik faktörler ile ilişkilendirilen sorular için Cronbach Alfa değeri 0,673; psikososyal faktörler ile ilişkilendirilen sorular için Cronbach Alfa değeri 0,846; yönetsel faktörler ile ilişkilendirilen sorular için Cronbach Alfa değeri 0,914'tür. Anketlerin kişisel bilgiler kısmında deneklerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin sorular bulunmaktadır. Gizlilik ilkesine bağlı kalınacağından ve yanıtların gerçeği daha fazla yansıtacağı varsayılarak isim belirtmemeleri istenmiştir. Okul yönetici ve öğretmenleri için yapılan şiddet algısı anketinde 42 soru ve motivasyon düzeyi anketinde 30 soru bulunmaktadır. Öğrencilere uygulanan anketlerde ise şiddet algısı anketinde 42 soru bulunmakta olup bu sorular okul yöneticisi ve öğretmenlerine yöneltilen sorular ile aynı sorulardır. Öğrencilerin motivasyon düzeyleri anketinde 34 soru bulunmaktadır.

Verilerin Çözümlemesi

Toplanan veriler SPSS 16.0 bilgi ortamı kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar tablolar aracılığıyla sunulmuştur.

BULGULAR

Şiddet Algısı anket sonuçlarına göre yönetici, öğretmen ve öğrencilerin okul içi şiddet algı düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonuçları aşağıdadır.

Tablo 1. Okul yöneticilerinin okul içi şiddet algı düzeyine ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları

	N	X	S
Ortalama	56	1,88	0,56

Tablo 1’de görüldüğü üzere, Okul Yöneticilerinin Okul İçi Şiddet Algı Düzeyine İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları Okul yöneticilerinin genel şiddet algısı ortalaması ($x=1,88$ -Katılmıyorum) oldukça düşüktür.

Tablo 2’de okul içerisinde görülebilecek şiddet olaylarına ilişkin yönetici algıları verilmiştir. Tablo 2’de okul içerisinde görülebilecek şiddet olaylarına ilişkin yönetici algılarından elde edilen bulgulara göre, yönetici şiddet algı düzeylerinin en üst sırasında; “Okulda birbirine hakaret eden öğrenciler var; Okulumuzda öğrencilerden haraç isteyen öğrenciler var; Okulumuzda arkadaşları tarafından dışlanan öğrenciler var ” maddeleri bulunmaktadır.

Tablo 2. Okul içerisinde görülebilecek şiddet olaylarına ilişkin yönetici algularından elde edilen bulgular

	N	X	S
Okulda birbirine hakaret eden öğrenciler var.	56	3,20	1,30
Okulumuzda öğrencilerden haraç isteyen öğrenciler var.	56	3,07	1,35
Arkadaşlarına kötü isim takan öğrenciler var.	56	2,94	1,32
Okulumuzda arkadaşları tarafından dışlanan öğrenciler var.	56	2,90	1,20
Okulda öğrencilere hakaret eden öğretmenler var	56	2,86	1,37
Okulumuzda arkadaşları tarafından alaya alınan öğrenciler var.	56	2,84	1,29
Okulda diğer öğrencilerin eşyalarına zarar veren öğrenciler var.	56	2,79	1,12
Okulumuzda öğretmenlere hakaret eden öğrenciler var	56	2,59	1,28
Okulumuzda öğrencilere dayak atan öğretmenler var.	56	2,55	1,22
Okulda bakışlarıyla diğer öğrencileri tehdit eden bazı öğrenciler var.	56	2,32	1,19
Okulda bazı öğrencilerden fiziksel şiddet gören (dayak) öğrenciler var.	56	2,25	1,25
Okulumuzda hırsızlık olayları yaşanıyor.	56	2,21	1,26
Okulumuzda öğrencilere dayak atan idareciler var.	56	2,10	1,06
Okulumuzda öğretmenleri tehdit eden öğrenciler var.	56	2,03	1,04
Okul çıkışı kendimi güvende hissetmiyorum.	56	2,00	1,16
Okulda sözlü tacize uğrayan öğrenciler var	56	1,95	1,15
Okulda psikolojik baskı gören öğrenciler var.	56	1,94	0,96
Okulda kendimi güvende hissetmiyorum	56	1,91	1,20
Okulumuzda yaralama olayları yaşanıyor	56	1,82	1,18
Çete grubundaki öğrencilerin saldırısına uğrayan öğrenciler var.	56	1,75	0,94
Okulumuzda öğretmenlere dayak atan öğrenciler var.	56	1,73	1,02
Okulda bir çete grubuna dahil olan öğrenciler var.	56	1,73	0,86
Öğrenciler tenefüslerde kendilerini güvende hissetmiyor.	56	1,64	1,05
Öğrenciler öğle arasında kendilerini güvende hissetmiyor.	56	1,60	1,00
Öğrenciler bahçede kendilerini güvende hissetmiyor.	56	1,54	0,91
Arkadaşlarına kötü isimler takan öğrenciler var.	56	1,52	0,89
Okulda başına kötü bir olay geleceğinden korktuğu için devamsızlık yapan	56	1,48	0,89
Öğrenciler sınıfta kendilerini güvende hissetmiyor.	56	1,46	0,97
Öğrenciler tuvaletlerde kendilerini güvende hissetmiyor.	56	1,45	0,76
Okulda bazı kişiler tarafından tehdit ediliyorum.	56	1,41	0,83
Okulda çıkan kavgalarda sopa kullanan öğrenciler oldu	56	1,38	0,80
Okulumuzda bıçaklama olayı yaşandı.	56	1,38	0,62
Okulda cinsel tacize uğrayan öğrenciler var.	56	1,36	0,58
Okulumuzda alkol kullanan öğrenciler var.	56	1,36	0,62
Okulumuzda silahla tehdit edilen öğrenciler oldu.	56	1,34	0,64
Okulda çıkan kavgalarda ateşli silah kullanan öğrenciler oldu	56	1,29	0,62
Okulumuzda okul eşyalarına zarar veren öğrenciler var.	56	1,28	0,56
Okulumuzda kendini korumak için silah taşıyan öğrenciler var.	56	1,27	0,70
Okul çıkışında bazı öğrenciler silahlı saldırıya maruz kalıyor.	56	1,27	0,20
Okulumuzda okuldan kaçan öğrenciler var.	56	1,20	0,44
Okulumuzda intihar etmeye teşebbüs eden öğrenciler oldu.	56	1,16	0,42
Okulumuzda uyuşturucu kullanan öğrenciler var.	56	1,16	0,42

Tablo 3. Öğretmenlerinin okul içi şiddet algı düzeyine ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları

	N	X	S
Ortalama	249	2,14	0,68

Tablo 3’de görüldüğü gibi, Okul İçi Şiddet Algısı Ölçeğinden elde edilen Öğretmenlerinin Okul İçi Şiddet Algı Düzeyine ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma sonucuna göre öğretmenlerin okul içi genel şiddet algısının aritmetik ortalaması 2,14’tür. Bu değer bize öğretmenlerin okul içinde şiddetin olmadığını düşündüklerini göstermektedir.

Tablo 4’de okul içerisinde görülebilecek şiddet olaylarına ilişkin öğretmen algıları verilmiştir.

Tablo 4’de öğretmenlerin okul içi şiddet algılarına ait madde analizlerine bakıldığında ilk sıralarda “okulda birbirine hakaret eden, okul eşyalarına zarar veren, arkadaşları tarafından alaya alınan, arkadaşlarına kötü isimler takan ve arkadaşları tarafından dışlanan öğrencilerin” var olduğu yer almaktadır. Ortalama ayırım değeri olan 3, 40’ı geçen tek bir madde dahi yoktur.

Tablo 4. Okul içerisinde görülebilecek şiddet olaylarına ilişkin öğretmen algularından elde edilen bulgular

	N	X	S
Okulda birbirine hakaret eden öğrenciler var.	249	3,39	1,28
Okulumuzda okul eşyalarına zarar veren öğrenciler var.	249	3,34	1,31
Okulumuzda arkadaşları tarafından alaya alınan öğrenciler var.	249	3,28	1,23
Arkadaşlarına kötü isimler takan öğrenciler var.	249	3,27	1,19
Okulumuzda arkadaşları tarafından dışlanan öğrenciler var.	249	3,08	1,30
Okulda diğer öğrencilerin eşyalarına zarar veren öğrenciler var.	249	3,02	1,25
Okulumuzda okuldan kaçan öğrenciler var.	249	2,96	1,37
Okulumuzda öğretmenlere hakaret eden öğrenciler var	249	2,87	1,32
Okulda bakışlarıyla diğer öğrencileri tehdit eden bazı öğrenciler var.	249	2,69	1,24
Okulda öğrencilere hakaret eden öğretmenler var	249	2,64	1,31
Okulumuzda hırsızlık olayları yaşanıyor.	249	2,55	1,26
Okulda bazı öğrencilerden fiziksel şiddet gören (dayak) öğrenciler var.	249	2,54	1,26
Okulumuzda öğrencilerden haraç isteyen öğrenciler var.	249	2,37	1,22
Okulda sözlü tacize uğrayan öğrenciler var	249	2,34	1,24
Okulda bir çete grubuna dahil olan öğrenciler var.	249	2,31	1,16
Okulumuzda öğrencilere dayak atan öğretmenler var.	249	2,27	1,33
Okulda psikolojik baskı gören öğrenciler var.	249	2,20	1,14
Çete grubundaki öğrencilerin saldırısına uğrayan öğrenciler var.	249	2,15	1,05
Okulumuzda öğretmenleri tehdit eden öğrenciler var.	249	2,03	1,10

Tablo 4 - devam

	N	X	S
Okul çıkışı kendimi güvende hissetmiyorum.	249	2,03	1,06
Okulumuzda öğrencilere dayak atan idareciler var.	249	2,02	1,14
Okulumuzda yaralama olayları yaşanıyor	249	2,01	1,12
Okulda başına kötü bir olay geleceğinden korktuğu için devamsızlık yapan öğrenciler var.	249	2,00	1,05
Okulda kendimi güvende hissetmiyorum	249	1,95	1,12
Öğrenciler tuvaletlerde kendilerini güvende hissetmiyor.	249	1,88	0,96
Okulda cinsel tacize uğrayan öğrenciler var.	249	1,84	1
Öğrenciler bahçede kendilerini güvende hissetmiyor.	249	1,82	0,94
Öğrenciler teneffüslerde kendilerini güvende hissetmiyor.	249	1,82	0,97
Öğrenciler öğle arasında kendilerini güvende hissetmiyor.	249	1,78	0,91
Okulumuzda alkol kullanan öğrenciler var.	249	1,72	0,94
Okulumuzda intihar etmeye teşebbüs eden öğrenciler oldu.	249	1,63	0,98
Öğrenciler sınıfta kendilerini güvende hissetmiyor.	249	1,59	0,79
Okulumuzda öğretmenlere dayak atan öğrenciler var.	249	1,57	0,95
Okulumuzda bıçakla tehdit edilen öğrenciler oldu.	249	1,56	0,84
Okulumuzda uyuşturucu kullanan öğrenciler var.	249	1,55	0,82
Okulda çıkan kavgalarda sopa kullanan öğrenciler oldu	249	1,51	0,84
Okulumuzda bıçaklama olayı yaşandı.	249	1,49	0,85
Okulda bazı kişiler tarafından tehdit ediliyorum.	249	1,45	0,88
Okul çıkışında bazı öğrenciler silahlı saldırıya maruz kalıyor.	249	1,44	0,75
Okulumuzda silahla tehdit edilen öğrenciler oldu.	249	1,43	0,76
Okulumuzda kendini korumak için silah taşıyan öğrenciler var.	249	1,37	0,75
Okulda çıkan kavgalarda ateşli silah kullanan öğrenciler oldu	249	1,34	0,74

Tablo 5’de öğrencilerin okul içi şiddet algı düzeyine ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin okul içi şiddet algı düzeyine ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları

	N	X	S
Öğrenci şiddet	329	3,34	0,68

Tablo 5’de görüldüğü gibi; Okul İçi Şiddet Algısı Ölçeğinden elde edilen Öğrencilerin Okul İçi Şiddet Algı düzeyine ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları öğrencilerin genel okul içi şiddet algısı ortalaması ($x=3,34$) oldukça yüksektir.

Tablo 6. Okul içerisinde görülebilecek şiddet olaylarına ilişkin öğrenci algularından elde edilen bulgular

	N	X	S
Arkadaşlarına kötü isimler takan öğrenciler var.	329	3,75	1,40
Okulda birbirine hakaret eden öğrenciler var.	329	3,74	1,45
Okulumuzda okul esyalarına zarar veren öğrenciler var.	329	3,69	1,48
Okulumuzda okuldan kaçan öğrenciler var.	329	3,68	1,46
Okulumuzda arkadaşları tarafından arkadaşınan öğrenciler var.	329	3,67	1,42
Okulumuzda arkadaşları tarafından alaya alınan öğrenciler var.	329	3,65	1,41
Okulda diğer öğrencilerin esyalarına zarar veren öğrenciler var.	329	3,51	1,46
Okulumuzda öğretmenlere hakaret eden öğrenciler var	329	3,04	1,53
Okulda bir çete grubuna dahil olan öğrenciler var.	329	2,83	1,56
Okulda bazı öğrencilerden fiziksel şiddet gören (dayak) öğrenciler var.	329	2,75	1,52
Okulumuzda hırsızlık olayları yaşanıyor.	329	2,75	1,53
Okulumuzda yaralama olayları yaşanıyor	329	2,74	1,44
Okulda bakışlarıyla diğer öğrencileri tehdit eden bazı öğrenciler var.	329	2,72	1,44
Okulda öğrencilere hakaret eden öğretmenler var	329	2,68	1,50
Okulumuzda öğrencilere dayak atan öğretmenler var.	329	2,60	1,54
Okulda sözlü tacize uğrayan öğrenciler var	329	2,57	1,51
Okulda basına kötü bir olay geleceğinden korktuğu için devamsızlık yapan	329	2,52	1,38
Çete grubundaki öğrencilerin saldırısına uğrayan öğrenciler var.	329	2,51	1,50
Okul çıkışı kendimi güvende hissetmiyorum.	329	2,50	1,43
Okulumuzda öğrencilerden haraç isteyen öğrenciler var.	329	2,39	1,41
Okulda psikolojik baskı gören öğrenciler var.	329	2,37	1,32
Öğrenciler tuvaletlerde kendilerini güvende hissetmiyor.	329	2,35	1,35
Okulumuzda öğrencilere dayak atan idareciler var.	329	2,34	1,51
Okulda kendimi güvende hissetmiyorum	329	2,29	1,37
Öğrenciler tenefüslerde kendilerini güvende hissetmiyor.	329	2,24	1,32
Öğrenciler bahçede kendilerini güvende hissetmiyor.	329	2,20	1,30
Öğrenciler öğle arasında kendilerini güvende hissetmiyor.	329	2,18	1,29
Okulda çıkan kavgalarda sopa kullanan öğrenciler oldu	329	2,15	1,38
Okulumuzda alkol kullanan öğrenciler var.	329	2,05	1,36
Okulumuzda öğretmenleri tehdit eden öğrenciler var.	329	2,01	1,31
Öğrenciler sınıfta kendilerini güvende hissetmiyor.	329	1,91	1,22
Okulda bazı kişiler tarafından tehdit ediliyorum.	329	1,85	1,31
Okulda cinsel tacize uğrayan öğrenciler var.	329	1,74	1,17
Okulumuzda bıçaklama olayı yaşandı.	329	1,70	1,13
Okulumuzda bıçakla tehdit edilen öğrenciler oldu.	329	1,65	1,16
Okulumuzda uyusturucu kullanan öğrenciler var.	329	1,64	1,06
Okulumuzda intihar etmeye teşebbüs eden öğrenciler oldu.	329	1,59	1,10
Okulumuzda öğretmenlere dayak atan öğrenciler var.	329	1,59	1,18
Okulumuzda silahla tehdit edilen öğrenciler oldu.	329	1,49	1,01
Okulda çıkan kavgalarda ateşli silah kullanan öğrenciler oldu	329	1,48	1,03
Okul çıkışında bazı öğrenciler silahlı saldırıya maruz kalıyor.	329	1,46	1,11
Okulumuzda kendini korumak için silah taşıyan öğrenciler var.	329	1,46	1,07

Tablo 6’da görüldüğü üzere; okul içerisinde görülebilecek şiddet olaylarına ilişkin öğrenci algılarından elde edilen bulgulara göre okulumuzda kötü isimler takan, birbirlerine hakaret eden, okul eşyalarına zarar veren, okulda kaçan, birbirlerini dışlayan, birbirlerini alaya alan öğrenciler var maddelerinin ilk sıralarda yer aldığı göze çarpmaktadır.

Okuldan kaçan öğrencilerin olup olmadığı ile ilgili maddeye bakıldığında yöneticilerde bu madde kesinlikle katılmıyorum aralığında çıkmış ve en son sıralarda yer almıştır. Buna karşılık öğrenciler ise katılıyorum ortalaması çıkmıştır. Öğretmenler ise kararsız kalmışlardır.

Tablo 7. Yönetici, öğretmen ve öğrencilerin okul içi şiddet algı düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonuçları

	<i>f, x, ss, shx değerleri</i>				<i>ANOVA Sonuçları</i>					
	<i>N</i>	<i>Xort</i>	<i>SS</i>	<i>Shx</i>	<i>Var.K</i>	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Yönetici	56	1,88	0,56	0,08	G.içi	300,97	2	150,48	256,36	0,000
Öğretmen	249	2,14	0,68	0,04	G.arası	370,40	631	0,59		
Öğrenci	329	3,47	0,85	0,05	Toplam	671,37	633			
Toplam	634	2,80	1,03	0,04						

Tablo 7’de görüldüğü üzere; yönetici, öğretmen ve öğrencilerin şiddet algı düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucunda istatistiksel olarak $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur ($F=256,36$; $p=0,000$). Bu farklılaşmanın hangi alt gruplar arasında olduğunu tespit etmek için Post- Hoc shefe testi yapılmıştır. Post-Hoc testi sonucu anlamlı farklılığın kaynağının yönetici-öğrenci arasında öğrenciler lehine ($p=0,000$) ve öğretmen-öğrenci ($p=0,000$) arasında da öğrenciler lehine $p < 0,001$ düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Yani öğrencilerin şiddet algısı hem öğretmenlerden hem de okul yöneticilerinden anlamlı düzeyde fazladır. Bunun yanı sıra öğretmenler ile yöneticilerin şiddet algılarında farklılık yoktur.

Yöneticilerin ve öğretmenlerin şiddet algısı cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılaşmamıştır. ($U=214,00$; $Z=-0,34$; $p=0,732$); ($T=-0,52$; $sd=247$; $p=0,60$).

Tablo 8. Öğrencilerin şiddet algı düzeylerinin cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan bağımsız gruplar t testi sonucu

<i>Görev</i>	<i>N</i>	<i>Xort</i>	<i>SS</i>	<i>shx</i>	<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>P</i>
Kız	187	3,25	0,67	0,05	-3,023	327	0,003
Erkek	142	3,47	0,67	0,06			

Tablo 8’de görüldüğü üzere; öğrencilerin şiddet algı düzeylerinin cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda istatistiksel olarak $0,01$ düzeyinde anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur ($t=-3,023$; $sd=327$; $p=0,003$). Bu farklılaşma erkek öğrenciler lehinedir. Yani erkek öğrencilerin şiddet algısı kız öğrencilerinkinden anlamlı derecede yüksektir.

Tablo 9. Faktörlere Göre yöneticilerin Motivasyon Düzeyleri Ortalaması Ve Bu Ortalamaların Anlamlı Düzeyde Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Kullanılan İlişki Gruplar Tek Yönlü Anova Testi Sonuçları

	<i>f, x, ss, shx değerleri</i>				<i>ANOVA Sonuçları</i>						
	X	S	N	Shx	Var.K	KT	Sd	KO	F	P	
Ekonomik Faktörler	3,19	0,90	56	0,12	Grupiçi	0,71	1	0,71	5,781	0,020	
Psikososyal Faktörler	3,67	0,74	56	0,10							
Örgütsel ve Yönetmel Faktörler	3,35	0,80	56	0,11							

Tablo 9’da görüldüğü gibi; faktörlere göre yöneticilerin motivasyon düzeyleri ortalaması ve bu ortalamaların anlamlı düzeyde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için kullanılan ilişki gruplar tek yönlü Anova testi sonucunda, $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Bu farklılığın hangi alt gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Bonferroni testi sonucuna göre; psiko-sosyal faktörler ile ekonomik faktörler arasında psiko-sosyal faktörler lehine; psiko-sosyal faktörler ile örgütsel ve yönetmel faktörler arasında da psiko-sosyal faktörler lehine $p < 0.001$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma ortaya çıkmıştır. Yöneticilerin en yüksek seviyede motivasyonlarını psiko-sosyal faktörler, en düşük seviyede ise ekonomik faktörler oluşturmaktadır.

Tablo 10. Faktörlere göre öğretmenlerin motivasyon düzeyleri ortalaması ve bu ortalamaların anlamlı düzeyde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için kullanılan ilişki gruplar tek yönlü Anova testi sonuçları

	<i>f, x, ss, shx değerleri</i>				<i>ANOVA Sonuçları</i>						
	X	S	N	Shx	Var.K	KT	Sd	KO	F	P	
Ekonomik Faktörler	2,98	0,84	249	0,053	Grupiçi	3,54	1	3,54	29,51	0,00	
Psikososyal Faktörler	3,50	0,76	249	0,048							
Örgütsel ve Yönetmel Faktörler	3,15	0,85	249	0,054							

Tablo 10’da görüldüğü üzere, faktörlere göre motivasyon düzeyleri ortalaması ve bu ortalamaların anlamlı düzeyde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için kullanılan ilişki gruplar tek yönlü (repeated) Anova testi sonucuna göre, faktörlere göre motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmaktadır ($F=29,51$; $p=0,000$). Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için değişkenler arasındaki farklılıkları ikiye

gruplara halinde karşılaştırmak için Bonferroni testi sonuçları incelenmiştir. Bonferroni testi sonucuna göre; öğretmenlerin motivasyon düzeyleri ekonomik ve psiko-sosyal faktörler arasında psiko-sosyal faktörler lehine; örgütsel ve yönetsel faktörler ile psiko-sosyal faktörler arasında psiko-sosyal faktörler lehine ve örgütsel ve yönetsel faktörler ile ekonomik faktörler arasında örgütsel ve yönetsel faktörler lehine istatistiksel olarak $p<0.001$ düzeyinde anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Yani öğretmenler ekonomik faktörlere göre çok düşük motivasyona sahip iken, en yüksek motivasyonlarının psiko-sosyal faktörler açısından olduğu belirlenmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin motivasyon düzeyine ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları

	N	X	S
Öğrenci motivasyonu	329	3,47	0,85

Tablo 11’de görüldüğü üzere; öğrencilerin motivasyon düzeyine ilişkin aritmetik ortalaması 3,47 ve standart sapma sonucu 0,85’tir.

Tablo 12. Yönetici, öğretmen ve öğrencilerin motivasyon düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonuçları

<i>f, x, ss, shx değerleri</i>					<i>ANOVA Sonuçları</i>					
Yaş	N	Xort	SS	Shx	Var.K	KT	Sd	KO	F	P
Yönetici	56	3,44	0,76	0,10	G.arası	6,64	2	3,32	5,008	0,007
Öğretmen	249	3,26	0,77	0,05	G.içi	418,10	631	0,66		
Öğrenci	329	3,47	0,85	0,05	Toplam	424,74	633			
Toplam	634	3,38	0,82	0,03						

Tablo 12’de görüldüğü gibi; yönetici, öğretmen ve öğrencilerin motivasyon düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur ($F=5,008$; $p=0,007$). Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Post-Hoc testi uygulanmıştır. Yapılan post-hoc test sonucuna göre; yönetici ile öğrenci arasında öğrenci lehine, öğretmen ve öğrenci arasında öğrenci lehine $p<0,001$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmaktadır.

Tablo 13. Okul yöneticilerinin motivasyon düzeyinin ekonomik faktörler alt boyutuna ait puanların cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları

Cinsiyet	N	X _{sıra}	ST	U	Z	P
Bay	46	26,11	1201,00	120,000	-2,37	0,02
Bayan	10	39,50	395,00			
Toplam	56					

Tablo 13’de görüldüğü üzere; okul yöneticilerinin motivasyon düzeyinin ekonomik faktörler alt boyutuna ait puanların cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Mann-Whitney U Testi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde, bayan yöneticiler lehine anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Yani ekonomik faktörlere göre bayan yöneticilerin motivasyon düzeyi, erkek yöneticilerin motivasyon düzeyinden daha yüksektir ($U=120$; $Z=-2,37$; $p=0,02$).

Tablo 14. Öğrencilerin motivasyon düzeylerinin kademe değişkenine bağlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan bağımsız gruplar t testi sonucu

Kademe	N	X _{ort}	SS	Shx	t testi		
					t	Sd	P
1.kademe	123	3,78	0,81	0,07	5,42	327	0,000
2.kademe	206	3,28	0,82	0,06			

Tablo 14’de görüldüğü gibi, öğrencilerin motivasyon düzeyinin kademe değişkenine bağlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Bağımsız gruplar t testi sonucunda $p < 0,001$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılaşma, 1. Kademe öğrencileri lehinedir ($t= 5,43$; $sd= 327$; $p=0,000$). Yani 1. Kademedeki öğrencilerin motivasyon düzeyi, 2. Kademedekilerden daha yüksektir.

Tablo 15. Okul yöneticilerinin şiddet algı düzeyleri ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin anlamlılığını belirlemek için yapılan Pearson testi Sonuçları

Değişkenler	N	r	p
Şiddet Motivasyon	56	-0,556	0,000

Tablo 15’de görüldüğü üzere, okul yöneticilerinin şiddet algı düzeyleri ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin anlamlılığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon Analizi sonucunda, değişkenler arasında negatif yönde anlamlı yüksek güçlü bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r=-0,556$; $p < 0,001$).

Tablo 16. Öğretmenlerin şiddet algı düzeyleri ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin anlamlılığını belirlemek için yapılan pearson testi sonuçları

Değişkenler	N	r	p
Şiddet Motivasyon	249	-0,497	0,000

Tablo 16’da görüldüğü üzere, öğretmenlerin şiddet algı düzeyleri ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin anlamlılığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon Analizi sonucunda, değişkenler arasında negatif yönde anlamlı yüksek güçlü bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r=-0,497$; $p<,001$).

Tablo 17. Öğrencilerin şiddet algı düzeyleri ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin anlamlılığını belirlemek için yapılan Pearson testi sonuçları

Değişkenler	N	r	p
Şiddet Motivasyon	329	-0,190	0,001

Tablo 17de görüldüğü üzere, öğrencilerin şiddet algı düzeyleri ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin anlamlılığını belirlemek amacıyla yapılan pearson korelasyon analizi sonucunda, değişkenler arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r=-0,497$; $p<,001$).

TARTIŞMA

Okul yöneticilerinin genel şiddet algısı ortalaması ($x=1,88$ -Katılmıyorum) oldukça düşüktür. Yani okul yöneticileri genel olarak okullarında şiddet olgusunun yaşanmadığını ifade etmişlerdir. Okulda görülebilecek şiddet olaylarının tek tek madde analizine bakıldığında yöneticilerin okulda görüldüğünü kabul ettikleri tek bir şiddet olgusunun dahi bulunmaması ilginçtir. Ortalama ayırım değeri olan 3, 40’ı geçen tek bir madde dahi yoktur. Pehlivan (2008) da yaptığı araştırma sonucunda, okul yöneticilerinin şiddet algı düzeylerini 1,87 (katılmıyorum) olarak tespit etmiş ve 3.40’ı geçen tek madde olmadığını bulmuştur. Hem öğretmenlerin hem de yöneticilerin okulda şiddeti hiç algılamaması ilginçtir.

Öğrencilerin genel okul içi şiddet algısı ortalaması oldukça yüksektir ($x=1.88$). Yani öğrenciler genel olarak okullarında şiddet olgusunun yaşandığını ifade etmişlerdir.

Şiddet olaylarının tek tek madde analizine bakıldığında öğrenci, yönetici ve öğretmenlerin algıları birbiri ile paralellik göstermiş ve okul içinde şiddetin en fazla öğrenci- öğrenci arasında yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır.

MEB EARGED (2008) tarafından yapılan “Öğrencilerin Şiddet Algısı” adlı araştırma sonuçlarına göre öğrenciler genel olarak en fazla sözel şiddete maruz kalmaktadırlar. Öğrenciler en fazla şiddet içerikli davranışı arkadaşlarından görmektedirler. Sonuçlar, bu çalışma sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Okuldan kaçan öğrencilerin olup olmadığı ile ilgili maddeye bakıldığında, yöneticilerde bu madde “kesinlikle katılmıyorum” aralığında çıkmış ve en son sıralarda yer almıştır. Buna karşılık öğrencilerde ise, “katılıyorum” ortalaması çıkmıştır. Öğretmenler ise bu madde üzerinde kararsız kalmışlardır. Bu sonuç, okullardaki öğrenci kaçışlarından okul yöneticilerinin haberdar olamadıklarını, okuldaki giriş çıkışların daha sıkı güvenlik altına alınması gerektiğini düşündürülebilir.

Öğrencilerin şiddet algı düzeyi; yönetici ve öğretmenlerden anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Yönetici ve öğretmenlerin okullarında şiddet olduğuna inanmadıkları; öğrencilerin ise inandığını belirlenmiştir.

Pehlivan (2008) araştırmasında benzer şekilde yönetici ve öğrencilerin şiddet algıları arasındaki farkın manidar ($p=0,01$) olduğunu bulmuştur.

Can (2007), araştırmasında öğrencilerin yaklaşık %53’ü şiddet olayları ile karşılaşmalarında idareye gitmiyor ya da bazen gidiyor sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada öğrencilerin şiddet algılarının anlamlı düzeyde farklılaşmasının nedenini, idareye birçok olayın bildirilmemesi şeklinde tahmin edilebilir. Skiba ve Fontanini’ nin (2000) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada okul yönetimlerinin okulda var olan şiddet olaylarının sadece %4 gibi bir kısmından haberdar olduğunu göstermesi bu durumun sadece Türkiye’ye özgü olmadığını göstermektedir (Akt: Pehlivan, 2008)

Can (2007)’in yaptığı “Okul İçi Şiddet(Öğrenci, Öğretmen ve Yönetici Yaklaşımları)” adlı araştırması sonucunda görüldüğü üzere ilköğretimlerde öğrencilerin yaklaşık %70’i, en az bir kere yaralayıcı aletlerden bir veya bir kaçını taşıyan öğrencilerle karşılaşmışlardır. Can (2007), periyodik olmayan, habersiz kontrollerin, giriş çıkışlarda arama yapılmasının ve okuldaki her bireyin bu konuya özen göstermesinin; sık sık yaşadığımız, duyduğumuz şiddet olaylarını engelleyeceği düşünmüştür.

Bu çalışmada ise; bıçak ve silah taşıma, bu aletlerle saldırıya maruz kalma ya da tehdit edilme ile ilgili hiçbir maddeye katılımcıların hiçbirisi katılmamıştır. Bu sonuca göre; ilköğretim okullarında şiddetin azaldığını düşünebiliriz.

Bu araştırma sonuçlarına göre; erkek öğrencilerin şiddet algısı, kız öğrencilerden daha fazladır. Baran’ın (2008), “Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Görüşlerine Dayalı Olarak Okullarda Şiddet ve Okul Güvenliğinin İncelenmesi: Keçiören Örneği” adlı çalışmasında da erkek öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Faktörlere göre yöneticilerin motivasyon düzeyleri ortalamasında farklılaşma bulunmuştur. Yöneticilerin en yüksek seviyede motivasyonlarını psiko-sosyal faktörler, en düşük seviyede ise ekonomik faktörler oluşturmaktadır.

Öğretmenlerin motivasyon düzeylerinin alt faktörlere göre ortalaması anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Öğretmenlerin en üst seviyedeki motivasyon düzeylerini psiko-sosyal faktörler oluştururken, en alt seviyedeki motivasyon düzeylerini ise ekonomik

faktörler oluşturmaktadır. Yıldırım (2006) yaptığı araştırma sonucunda öğretmenlerin motivasyon düzeyleri için ilk sırada psiko-sosyal faktörleri tespit etmiş olması bu çalışma sonuçları ile paralellik göstermektedir. Yıldırım çalışmasında en son sıradaki motivasyon düzeyi olarak örgütsel ve yönetsel faktörleri sonucuna ulaşmıştır

Okul yöneticilerinin ekonomik faktörler alt boyutuna ait puanların cinsiyet değişkenine bağlı olarak motivasyon düzeylerinde anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Yani erkek yöneticiler, kötü ekonomik koşullarda motivasyonlarını, kadın yöneticilerden daha kolay yitirirler.

Hem öğretmenlerin hem de yöneticilerin cinsiyetlerine göre motivasyon düzeylerine baktığımızda ortalama sonuçların bay ve bayanlar için çok yakın olduğu göze çarpmaktadır. Her iki cins için de en yüksek ortalama puan psiko-sosyal faktörler, ikinci sırada örgütsel ve yönetsel faktörler ve en düşük puan da ekonomik faktörler içindir. Bu sonuç, Yıldırım (2006) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir

Öğrencilerin motivasyon düzeylerinin cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılaşmıştır. Bu farklılaşma kız öğrenciler lehinedir. Yani kız öğrencilerin motivasyonu erkek öğrencilerden fazladır. Yavuz (2006) geliştirdiği bu ölçek ile yaptığı araştırma sonucunda, kız öğrencilerin motivasyon düzeyinin erkek öğrencilerin motivasyon düzeyinden istatistiksel olarak farklılaşma gösterdiğini ve bu farklılaşmanın kız öğrenciler lehine olduğunu bildirmiştir. Bu çalışmanın sonucu, Yavuz'un (2006) çalışmasının sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir

Öğrencilerin motivasyon düzeyinin kademe değişkenine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur. Bu farklılaşma, 1. kademe öğrencileri lehinedir. Yani 1. Kademe öğrencilerinin motivasyon düzeyi, 2. kademedekilerden daha yüksektir

Okul Yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin şiddet algı düzeyleri ile motivasyon düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Yani şiddet algısı arttıkça motivasyon azalmakta; şiddet algısı azaldıkça motivasyon artmaktadır

Öğrencilerin enerjilerini olumlu yönde harcamaları için, yeteneklerinin tespiti ve bu doğrultuda uzmanlarca yönlendirilmesi gerekmektedir. Psiko-sosyal motivasyonun artmasına ve şiddetin azalmasına neden olabileceği için resim, müzik, tiyatro v.b sanatsal faaliyetlere önem verilmeli, problemlili öğrenciler bu sosyal faaliyetlere yönlendirilmelidir.

Şiddet konusunda okuldaki risk grubunun belirlenmesi, bunun için de gerekli öğrencilerle işbirliği sağlanması gerekir.

Öğretmenlerin çok düşük seviyede olan ekonomik faktörlere göre motivasyonlarının yükseltilmesi için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Örgütsel ve yönetsel faktörlerine göre motivasyon düzeyinin olumlu yönde gelişmesi için, performans doğru ölçülmeli, ödüllendirme ve ceza zamanında, adil şekilde yapılmalıdır.

Yöneticiler gezi, yemek, özel gün kutlamaları gibi sosyal faaliyetleri artırmalı ve öğretmen ve öğrencilerin sosyal gelişimi sağlanmalıdır.

İkinci kademedeki öğrencilerin 1. Kademedeki öğrencilere göre düşük motivasyon düzeyine sahip olmaları, gerekli rehberlik hizmetlerinin sağlanmasıyla yükseltilebilir.

Okul yöneticisi, öğretmenleri ve öğrencilerin ortak algısına göre en üst düzeyde bulunan sözel şiddet ayrı bir araştırmada daha detaylı incelenebilir.

Öğrencilerin şiddet algıları ile yönetici ve öğretmenlerin şiddet algıları arasında oldukça farklılık görülmektedir. Demek ki okul yöneticileri ve öğretmenler, öğrencilerin okulda karşılaştığı şiddet olaylarından habersizdirler. Bunun nedenleri araştırılmalı, yönetici ve öğretmenlerin, öğrencilerin yaşadıklarını daha iyi anlayabilmek için onları dinlemeleri, düşüncelerini dikkate almaları gerekmektedir.

Şiddetin nedenleri farklı ölçeklerle başka araştırmalarda sınanabilir.

KAYNAKLAR

- Ada, S., Çetin, M. (2006). *Eğitim ve öğretim ortamında disiplin nedir? (2.Bs.)*. Ankara, Nobel yayıncılık
- Alkan, H., B. (2007). *İlköğretim öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarla baş etme yöntemleri ve okulda şiddet*. Yüksek lisans tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Arık. (1996). *Motivasyon ve heyecana giriş*. İstanbul: Çantay yayınevi.
- Baran, G., K. (2008). *Öğretmenler ve öğrencilerin görüşlerine dayalı olarak okullarda şiddet ve okul güvenliği incelemesi*: Keçiören, Ankara.
- Can. (2007). *İlköğretim okullarında şiddet (yönetici, öğretmen ve öğrenci yaklaşımları)*. Yüksek lisans tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çetin, Y. (2002). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin problemleri ile ilgili görüşleri*. Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Gözütok, D., Er, O.K., Karacaoğlu, O.C. (2006). Okulda dayak (1992-2006 yılı karşılaştırması). *1. şiddet ve okul: okul ve çevresinde çocuğa yönelik şiddet ve alınabilecek tedbirler sempozyumu*, 28-31 Mart, İstanbul.
- Kasap, M. (1996). *Effects of teacher's behavior on student motivation*. June 1996, 46 pp., METU, Ankara
- Koçel, T. (2003). *İşletme yöneticiliği*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Köknel, Ö.. (1983). *Kisilik*. Altın Kitaplar. 4. Baskı. İstanbul
- MEB (2006). *Eğitim ortamlarında şiddetin önlenmesi ve azaltılması strateji ve eylem Planı 2006-2011*, Ankara
- MEB EARGED (2008). *Öğrencilerin şiddet algısı*. Ankara.
- Pehlivan, M. (2008). *İstanbul ili Kadıköy ilçesindeki liselerde okul içi şiddet algısı ve şiddete karşı alınan önlemler ilişkisi*. Yüksek lisans tezi. Yıldız Teknik üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Steers, R.M. & Porter, L.W. (1979). *Motivation and work behavior*. U.S.A.: Mc Graw Hill.
- Yavuz, F. (2006). *Okul motivasyonu değerlendirme ölçeği yapılandırılması ve güvenilirliği*. Yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, D. (2006). *Resmi ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin motivasyon ve iş tatmini etkileyen faktörler*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.